

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK

Hugo Grothe: *Siebenhundert Jahre deutschen Lebens in der Zips*. Ein illustriertes Quellen- und Lesebuch zur Landes- und Volkskunde, Siedlungs- und Geistesgeschichte. Mit 40 Bildern. 3 Textskizzen und 3 Kartenbeilagen. Rohland und Berthold Verlag Crimmitschau. 1927. 8°. XX + 287 p. (B. Volkstümliche Reihe Band II/III. der Gesamtreihe IV/V der Quellen und Studien zur Kunde des Grenz- und Auslandsdeutschtums, herausgegeben im Auftrage des Instituts für Auslandkunde, Grenz- und Auslandsdeutschtum, Leipzig. von Hugo Grothe Dr. jur. et phil.) – Ez az „olvasókönyv“ nyolc fejezetben csoportosítja a Szepesség földjéről, sorsáról, városairól és építészetéről, szellemtörténetéről, a szepesi német fajról, a szepesi nép főfoglalkozásáról (földművelés, kézművesség, bányászat), politikai szervezetéről, felfogásáról és irányairól, végül nyelvéről és költészetéről szóló, a legnevesebb szepességi írók műveiből összeválogatott „olvasmányokat“. A szerző vagy inkább szerkesztő a bevezető szavakon és a cipszerekhez intézett ajánlásán kívül csak néhány oldalon keresztül beszél maga, a Magas Tátra feltárásáról, a középkori és mai Löcséről, a cipszer parasztházak építkezési modoráról, a cipszer kézművességről és iparról, a „Zips“ név keletkezéséről. valamint a jelenlegi gazdasági válságról szólva. E kis tanulmányokon kívül ismerteti a cipszerek földrajzi eloszlását és számarányát, szerfölött sajnálkozva a régi magyar uralom és a mostani csehszlovák korszak adatainak egyaránt bizonytalan voltán. A „Die Triebfedern der politischen Entwicklung seit 1800“ című cikkében végül az alapos megfigyelő látszatát felkeltő, de mégsem eléggé tájékozott idegen aggodalmasan rosszalja, hogy a cipszerek a velük „kesztyűs kézzel“ bánó magyarok nyelvét oly szívesen beszélik, hogy oly büszkék voltak magas állású testvéreikre, akiket a magyar közigazgatásban annyira megbecsültek stb. Ha néhány hónapnyi tartózkodás helyett évekig lakott volna a szerző a Magas Tátra tövében, talán észrevette volna, hogy a Szepességen élő színmagyar családok viszont szívesen beszélnek németül, de „elnémetesedéstől“ mégsem féltette őket senki, éppúgy; mint ahogy minden „magyarosító“ törekvés ellenére sem vesztették el a cipszerek ragaszkodásukat német anyanyelvükhöz. Minden többnyelvű ember szívesen beszél az általa bírt nyelveket és a szepességi Scholcz Frigyes szerint, akinek idézését Grothe mellőzi, minden szepességi németnek három nyelven kell beszélnie (Studienfahrt zweier Schul-Vereinler aus Spree-Athen, Késmárk, 1882, 25 l.) Ha a honismertető könyvek szerkesztését a külföldiekre bizzuk, könnyen megeshetik, hogy az idegen szerzők minden lelkiismeretessége mellett is, nem egészen helytálló nézetek fognak a régi Magyarországról elterjedni, kivált, ha azok oly nagy publicitásnak örvendő és a lipcei 1927-i nemzetközi könyvművészeti kiállításon is szereplő, tetszetős formájú és tartalmú kötetekben látnak napvilágot.

(Genf)

Mattyasovszky Erzsébet

Trócsányi Zoltán: *Magyar régiségek és furcsaságok*. Negyedik sorozat. H. n., é. n. 16° 204 l. – A kötet kuriózumai közül kiemelhetjük az „Ida vagy a pusztai sír“ c. beszélyt amelynek érdekessége az, hogy „ige nélkül“ mond el egy régimódi történetet.

Neophilologus. 1927. évf. (Leiden.) – A 147–8. lapon H. A. C. Beets-Da'msté ismerteti a Gragger Róbert szerkesztésében megjelent Ungarische Bibliothek 14. kötetét (Literaturdenkmäler aus Ungarns Türkenzeit).

Dékány István: *A marxista osztályelmélet*. Bp., 1928, 8° 47 l.

Csello. Vidor Marcel versei. Bp., 1927. 8° 61 l. – A boldog megújulásnak, derült hitnek optimizmusa árad a kötetből: A versíró fölfrissül abban a szent naivitásban, amit a családi szentély és a gyermekszoba atmoszférája ad a szívnek. A versek technikája bravurosnak mondható.

i. g.

Jérôme, et Jean Tharaud: *Petite histoire des Juifs*. Paris, Plon. 1927. – Tharaudék, vagy helyesebben: az idősebb testvér, nem hiában volt az École Normale Supérieure növendéke: a történelem kutatóját nem nyomta el egészen a regényíró. A zsidókkal foglalkozó könyveik (amelynek utolsóját *Saaron rózsáját* Ujvári Pétrnek, egy évekig Szegeden élő s dolgozó kitünő zsidó-magyar írónak, segítő társuknak ajánlották) megírása sem ment bizonyára minden könyvbeli előkészület nélkül. Búvárkodásuknak, olvasmányaiknak gyümölcse ez az okos kis könyv. A nagyképűség minden nyoma nélkül (talán helyel-közzel szinte túlozva az adatoktól és idézetektől való iszonyt) írják meg tizenegy kis és gyors fejezetben Izrael életrajzát. Nem kell persze rendszeres

történelemre gondolni. Inkább a zsidó léleknek, változásainak, fejlődésének, csüggedéseinek és emelkedésének analízise ez, időrendben, mint valami történeti munka. Az elbeszélés a zsidóság nagy alakjai köré kapcsolódik; a szó szoros értelmében „korszakos“ zsidó műveken megy végig. Az első fejezet a tóra és a gettó egymásbafonódó történetét adja, aztán Majmonidet és hatását és a spanyol korszakot elemzi, majd kiüzetésüket és Uriel da Costa szellemi forradalmát magyarázza, aztán a misztikusok jönnek sorra, Léon-i Mózes, a kabalisták, Szabbatai Lévi, az új Krisztus. Az újkor: Mendelssohn Mózes, Henriette Herz, az asszimilációs és zsidótlanító áramlat, majd a lengyelországi mozgalmak, csodarabbik, a jesivák világa, a zsidóébredés: a nemzeti újjászületés, a héber nyelv fölélesztése, Herzl Tivadar, a cionizmus és ennek élő s nagyjában sikerült megvalósítása: Palesztina. Mindvégig lebilincselő olvasmány, ahol a finom és könnyed szellemtörténeti fejtegetés sokszor váltakozik novellisztikus részletekkel, kedves aperçukokkal. A gettó *Stemiljének* alakját Tharaudék modern földolgozásban egyszerűen Charly Chaplin-ben, a mozi nagy, talán legnagyobb színészének alakításaiban találják meg (Chaplin zsidó származású), a szomorú, az ügyetlen, élhetetlen, de ha kell ravasz, mindvégig jószívű, de sokszor cinikus és amorális Charlot játékában (Cirkusz, La ruée vers l'or), Az utolsó fejezet már napjaink zsidó problémáiról szól: őszintén, minden cifrázás nélkül megmondják itt nézeteiket Tharaudék. Szerintük „évident“, hogy egy zsidó (si détaché qu'il soit de son milieu ancestral et de la Synagogue) mindig zsidó marad. Kárhozzátják azt a tendenciát, hogy a zsidók életükből, szokásaikból, személyiségüktől mindent el akarnak távolítani, ami őket eredetükre, ethnikai jellegükre emlékeztetné. „Mindez – mondják a szerzők – részükről nem egészen nemes dolog és hálátlanság is saját magukkal szemben s ez nem is hozott rájuk szerencsét“. Aztán nagy elismeréssel ismertetik a legújabb irányzatot. Anélkül, hogy csatlakozna a cionizmushoz, a modern (különösen francia) zsidó örömmel vallja magát zsidónak. Talán túlságba is megy a zsidó önérzettel (és itt citálják a legkiválóbb „ébredő“-zsidó írónak, a francia André Spire-nek szavait). Mindenesetre okos és érdekes könyv Tharaudék könyve, oly világot ismertet, a zsidó szellemtörténet és a nagy zsidó spirituális áramlatok világát, amely nálunk igen kevésbé ismeretes. A kulturálatlan antiszemita és az éppoly elfogult és egyoldalú filozemita panegyrikusokon kívül, sajnos, ritkán olvashatunk ilyen józan és elmemozdító könyvet. Pedig az a nép, amely szétszóródásában is mindvégig meg tudta őrizni ősi faji jellegét és amely oly nagy építőket, mint Spinóza, Majmonid vagy Mendelssohn, meg oly nagy rombolókat, mint Marx vagy Heine tudott adni civilizációnknak, többre érdemes, mint arra, hogy csak analfabéta zsidógyűlölők vagy zsidósoviniszta öntömjénezők magyarázzák.

(Genf)

Baranyai Zoltán

Gáspár Margit: *Csiky Gergely és a franciák*. Debrecen, 1928. 8° 55 l.

Sebesi Samu: *Szép a Nyikó s a vidéke és más novellák*. Kolozsvár, Minerva, 1928. 12° 103 l.

Lechnitzky Gyula: *A nemzeti génusz*. Bevezetés a nemzeti élet filozófiájába és a nemzeti életbölcseletbe. Bp. 1928, 8° 198 l. – Az idézetekkel, frázisokkal és szószaporítással duzzadozó, sokhelyütt naiv könyvet a higgadt szakemberek figyelmébe ajánljuk. Ha olyan értékes mű, mint amilyen nagyhangon a szerző föllép, megérdemli, hogy fölfedezzék; de ha csak fölfújt színes buborék, akkor könyörtelenül beléje kell szűrni, mert egy szósarlatán százat csinál és a nemzetnek nem hazafias szószaporításra és erkölcsi ömlengésre van szüksége, hanem tettekre és bátor alkotó munkára. A sacro egoismo többre visz, mint a nemzeti génusz könnyekbe lábbadó emlegetése.

Vasvármegye és Szombathely város kulturegyesülete könyvtárának gyarapodása ... Összeállította Pável Ágoston. Szombathely, 1927, 8° 72 l.

Pável Ágost: *Nyílttűzhelyű konyhák a hazai szlovénoknál*. Különnyomat a Népélet 1927. évf.-ből 8° 16 l.

Josef Túróczi-Trostler: *Goethes Herz, ein Kieselstein*. Budapest, 1928. 12° 24 l. – A Geist und Literatur c. sorozat első füzeté.

Vasvármegye és Szombathely város Kulturegyesülete és a vasvármegyei múzeum II. Évkönyve. Szerk. Várady Imre. Szombathely, 1927. 8° 259 l. – A kötetből kiemeljük a szombathelyi püspöki könyvtár anyagának ismertetését. Érdemes volna kinyomtatni a gazdag könyvtár régi anyagának katalógusát.

Benda László: *A baltavári őslénytani ásatások 70 éves története*. 1856–1926. Szombathely, 1927, 8° 80 l.

Vasvármegye és Szombathely város Kulturegyesülete könyvtárának Címjegyzéke. Összeállította Pável Ágoston. Szombathely, 1926, 8° 480 l.

Gaál István: *Egy „népszerűsítő“ könyv margójára*. (Lambrecht „Az ősemlék elődei“ c. könyvéről.) Különnyomat a Természet 1928. évf. ból. 4 l.

Révész Mitó: *Tavasvirágok*. Hangulatképek. Szerző fényképével. Baia Mare = Nagybánya. é. n. 12° 135 l. – Szerény igényekkel föllépő, „utánaérett“ versek, a dilettánsköltőnek kedves naivitásának összes hibáival és erényeivel. Van egy új témája, aminek azonban sikertelenül igyekszik hangot adni: a mai Erdélyből a régi Magyarországra emlékező borongás. A kis kötetben csodálkozva látjuk, hogy Romániában még a verseket is cenzurázzák, tíz évvel a háború után. Annyira fél az államhatalom az effajta szárnypróbáltatásoktól?

Protestáns Szemle, 1928 június. – Vajthó László kritikájából (445. l.): „Pintér Jenő a liberális felfogásban talán egyetlen tudós úttörőnk irodalomtörténészeink között. Ő volt az, aki tankönyveibe szemelvényeket mert felvenni Ady verseiből, olyan időben, mikor Ady értékeiért pálcát törni még nemcsak nevetség, de tekintélykockázat is volt“.

Gesztelyi Nagy László: *A jövő magyar intelligencia és a tanya-kérdés*. Szeged, 1928, 12° 40 l. – A szegedi egyetemi Bethlen Gábor-Kör 3. sz. kiadványa.

A debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetem rövid története. Debrecen, 1928. 8° 6 l.

Hankiss János: *Tudományos munkaszervezetek*. A Debreceni Szemle Kiadása. 1928. 4° 6 l.

A magyarországi egyetemi tanárok országos baráti összejövetelének programja (1928. június 1–3.). Debrecen, 1928, 8° 11 l.

Értekezések a m. kir. Ferencz József-tudományegyetem pedagógiai intézetéből. Uj sorozat 2. sz. A közösség gondolata Kármán Mór nevelélméletében. Irta Tetta m anti Béla. Szeged, 1928, 8° 108 l.

A Sajtó Könyvtára, szerk. Wünsch Frigyes. Szerzői jogi reformtörekvések, írta Balás P. Elemér. Budapest. 1927. 8° 52 l.

Kolozsvári--Szegedi Értekezések a magyar művelődéstörténelem köréből. A török dúlás békeévei. II. Mátyás kora. Irta: Metzner Károly. Szeged, 1928, 8° 68 l.

Böszörményi Jenő: *Verőfényes úton*. Elbeszélések. Budapest. é. n. 8° 124 l. – Ravasz Árpád előszavából: „Érdekessége ennek a könyvnek az, hogy a magyar életnek éppen azt a metszetét adja, amelyik még nagyon kevésbé van földolgozva. Suburbánus világ ez, de a nagy alföldi városok suburbsa tárul itt elibénk. Magyar primitívek: a tanyai ember örök gyermekése“.

Ortvay Rudolf: *Az interplanetáris közlekedés problémájáról*. Bp., 1927, 12° 12 l.

Valentényi Gáspár: *Az elemi népoktatásügy anatómiája törvényhozásunkban*. Tanügyközigazgatásügyi tanulmány. Miskolc, 1928, 8° 109 l.

Buday Árpád: *Az u. n. thrák lovasisten problémája*, Második rész. A két lovasos emlékek. Szeged, 1928. 4° 147 l.

Ma és Holnap, szerk. Lambrecht Kálmán. 8. Faluhelyi Ferenc: Páneurópa. Pécs, 1928. 12° 68 l.

Ead. Anton Wildgans szonettei. Tábor Pál fordítása, Budapest. 1928, 8° 36 l. – A kötet előszavában Karinthy Frigyes írja: „Az a látomásom, hogy korszemünk nemcsak hogy nem érti, de egyenesen üldözi és irtja a költészetet“. Lehet, hogy igaza van Karinthynek ...

Bakó József: *Árva kalászkok*: Versek. Szombathely, 1927, 12° 79 l. – Formában tapogatózó, stílusban önállóan, de nem mondanivaló nélküli versek. „Ezeket a verseket egy fiatal vasi cipészlegény írta“, mondja rólok az előadó.

Moravcsik Gyula: *A II nemzetközi bizantinológiai kongresszus*. Bp., 1928, 8° 13 l. – A füzet konkluziója: „A magyar tudósok külföldi munkatársainak tábora egyre nő s azt hisszük, már nincs messze az idő, amidőn a magyarság élettörténetével foglalkozó tudomány: a hungarológia – ez az elnevezés boldogult Gragger Róberttől származik – szintén szükségét fogja érezni, hogy kutatóit nemzetközi kongresszusra hívja egybe. Ilyen kongresszus nemcsak szorosán vett tudományos eredményekkel járna, hanem egyszersmind új és közvetlen hidat verne a külföldi és magyar tudományos világ közt“.

Gyula von Farkas: *Reviczky's deutsche Dichtungen*. (Dem Andenken Robert Graggers gewidmet.) Berlin. 1927, 8° 10 l.

Farkas Gyula: *Balassi Menyhárt árultatásának szerzője*. Kny. a Magyar Nyelvből. 1927, 8° 7 l. – Bornemisza Péter?

Béla von Pukánszky: *Geschichte der ungarischen Literatur in Ungarn*. 1848–1867. Wien, 1927. 8° 30 l.

Sirató Károly: *Papirember*. 1928. Tevan nyomda Békéscsaba. 8° 48 l. – Sirató Károly egyike azoknak a szélsőséges, izmusokba-fulladt fiatal költőknek, akik továbbfolytatóivá váltak annak a titánkodó modorosságnak, amelyet az azóta erősen lehiggadt és immár kész művészi eredményekre visszatekintő Kassák Lajos már régen levetkőzött. Ez az újat titánkodó modor esetleg jól állhatott Kassáknak, hozzátartozhatott az ő oeuvrejének kialakulásához, mint stílusgyakorlati átmenet – abban az időben nem is akart az más lenni –: azonban ami érthető volt Kassáknál az egyéniségnél, az érthetetlen és ugyannyira felelőtlen lett Sirató Károlynál, akiben pedig volna – és van is – annyi tehetség talán, hogy szembeforduljon mindazzal, ami nem az ő igazi hangja. A „Papirember“ néhány komolyabb szándékú verse (Kérdőjelek, Nem kellesz, Ima, Fehér tűz, (Ősz a kőfolyón) igazolja is ezt a fölfogásunkat. Annál kellemetlenebbek és bosszantóbbak „glogoista“ és más képvers-vicei, amelyek mint kortörténeti jelenségek, vagy furcsaságok, lehetnek érdekesek, de az emberi szellem magasabbrendű megnyilvánulásaihoz, így tehát az irodalomhoz is, – amely végeredményben mégis csak egyik valóságos funkciója az életnek – vajmi kevés közük van. A költészet az költészet és nem matematika. Sirató Károly pedig e két fogalom közt lebeg anélkül, hogy az egyiket is komolyan venné, vagy hogy út tudna találni önmagához. Sokat markol és semmitsem fog. Már pedig a „Papirember“ című kötete – néhány verstől eltekintve – ezt az impressziót kelti. (A legmodernebb líra is túl van már a játékos kilengéseken.) Csak abban szabad hinnünk, amit felelősséggel vállalunk, viszont az, amit Sirató csinál nem az új hívó akarása, hanem a kritikátlan szabadság divatos kicsapongása, amely – hangsúlyozzuk – pillanatnyilag érdekes lehet, mint

kuriózum, de a jövő szempontjából mégis csak negativumot jelent, amelynek nincs meg az életre jogot formáló legelemibb fundamentuma sem.

(Ujpest)

Berda Józsei

Marót Károly: *A görög regény kérdése*, Kny. a Budapesti Szemle 1928. évi júliusi füzetéből 8° 11 lap. – Kis essayvé nőtt megbeszélés Kerényi Károly könyvéről: *Die Griechisch-Orientalische Romanliteratur in religionsgeschichtlicher Beleuchtung*, Tübingen 1927. Bíráló elismeri a munka nyomjelző jelentőségét és igyekszik eredményeit a műfajelmélet tágabb kereteibe beilleszteni.

Wolf Rózsai: *Gioacchino Pizzoli, a bolognai magyar-illir kollégium freskófestője*. Budapest, 1928, 8° 92 l. – A Gerevich Tibor művészettörténeti intézetében készült disszertáció egy másodrendű bolognai barokfestővel foglalkozik. Pizzoli (1651–1731) a magyar-illir kollégiumot 1700-ban festette ki és ott magyar szentek, a magyar történelem nagyjainak képét is megörökítette. A disszertáció magyar vonatkozásain túl is értékes, mert egy olyan barokfestő oeuvréjének lehető teljes képét adja, akivel az olasz művészettörténelmi irodalom egyáltalán nem foglalkozott.

(Qstia)

Garázda Péter

A San Gregorio Magno. Andrae et Gregorii in Clivo Scauri. Dr. Serédi Jusztinián bibornok esztergomi érsek, Magyarország herceprimása titulás temploma, Emlékfüzet, 1928 január 15. Kiadja és fővédnökének mély hódolattal ajánlja az Országos Katholikus Szövetség, Róma, 1928, a Vatikáni nyomda betűivel, 8° 45 l. – A kifogástalan magyar tipográfiájú emlékkönyv legjelentékenyebb része Gerevich Tibornak a San Gregorio templomról írott, új művészettörténeti attribúciókban gazdag tanulmánya.

Antonio Bonfini MCDXXVII–MCMXXVII. A cura della Brigata Ascolana Amici dell' Arte. Gruppo Studiosi Storia Patria, Ascoli Piceno, 1928, 8° 141. l. – Ascoli Piceno történetkedvelői egy emlékkönyvvel ünnepelték Bonfini születésének 500-ik évfordulóját. Az emlékkönyvben Mario Battistrada a Mátyás-kori magyar reneszánszt ismerteti bő részletességgel Bonfini munkájának tükrében. Tóth László pedig (Bonfini in Ungheria) a magyar Bonfini kutatások eddigi eredményeit foglalja össze, amelyekről a külföldi tudomány eddig tudomást egyáltalán nem vett. Talán a Bonfini centennárium nyomán megelégnül a magyar Bonfini kutatás is, amelynek Helmár és Császár Mihály teljesen elavult munkái óta csupán Jakubovich Emil szövegtörténeti közlése adtak ösztönzést.

(Frascati)

Sz. G.

Berkovits Ilona: *A Budapesti Egyetemi Könyvtár Dante-kódexe s a XIII. és XIV. századi velencei miniatürfestészet története*. Budapest, 1928, 8° 74 l. – A Gerevich Tibor művészettörténeti intézetében készült disszertáció a budapesti Dante-kódex módszeres műtörténeti feldolgozásán kívül a velencei és bolognai miniatürfestészet kapcsolatainak felderítésére is az első igen sikerült kísérlet.

(Acque Albule:)

f. i.

Dr. Tóth László: *A jubileumi búcsú kihirdetése Magyarországon 1776-ban*. Budapest, 1928, 8° 56 l. – A Római Magyar Történeti Intézet kiadványa bő németnyelvű kivonattal.

Dott. Ladislao Tóth: *Bonfini in Ungheria*. Ascoli Piceno, 1928, 8° 28 l. – Különlenyomat a Bonfini-emlékkönyvből.

Msgr. F. Luttor: *L'art Byzantin*. Idées fondamentales. Constantinople, é. n. 8° 56 l. – A bizánci művészet eszmei és formai eredetét hol a római, illetve hellenisztikus (Wulff: *Altchristliche und byzantinische Kunst*), hol pedig a keleti (Strzowski: *Ursprung der christlichen Kirchenkunst*) művészetben keresték. Konstantinápolyi studiumai során kikristályosodott erről a kérdéstről való nézeteit összegezte Luttor Ferenc, a vatikáni magyar követség kánonjogi tanácsosa, a bizánci művészet alapvető eszméit összefoglaló tanulmányában. Luttor a bizánci művészet lényegét megvilágító szellemes fejtegetéseit, a Nagy Konstantin korabeli és a kereszténység jegyében megalakuló keleti császárság történetének és társadalmi életének eleven és plasztikus megrajzolásával kezdi. Az új birodalomnak úgy állami életében, mint sajátos művészetének kialakulásában eleven erőként a

kereszténység hatott. Ezt bizonyítja a bizánci művészet egyik legkorábbi emléke is, az „égett oszlop“ (Tschemberli Tache), melyen eredetileg a siriai Baal isten szobra állt és amelynek napsugarakkal díszített fejét Nagy Konstantin a saját képmásával helyettesítette. A Konstantin-fej Krisztus szögeinek aureolájában tündöklök, a felírásban pedig Krisztusnak ajánlja fel magát és Birodalmát a császár. A keresztény gondolat és világszemlélet lassanként magába szívta a heterogén, főleg keleti vallásokat, anélkül azonban, hogy ezek teljesen elvesztették volna jellegüket. Így alakult ki az Európa és Ázsia határán fekvő keleti Róma vallása és ehhez hasonló módomban és vele párhuzamosan formálódott sajátos művészete is. Nagy Konstantin összegyűjtötte városának megszépítésére a görög és római művészet legkiválóbb alkotásait, viszont volt a birodalomnak egy másik, népiesnek nevezhető művészete is, amelyen a közelebbi és távolabbi kelet dekoratív művészetének nyomai fedezhetők föl. Ez a két irány egyesült, Nyugat adta a formaérzékét, a plasztikai meglátást, Kelet pedig a dekoratív fantáziát és a színek ragyogását és így jött létre az Egyház eszmei tartalmától átitatott bizánci művészet. A Jusztinián korabeli keleti császárság jelenti a fénykorát a bizánci művészetnek, mert ekkor éri el a figurálisban is dekoratív művészet legszebb kivirágzását. Az építészetben is új korszakot jelent Jusztinián uralkodása, a Szent Zsófia építésével. Ez a templom a bazilikális rendszerről, amely az eszméiért küzdő „Ecclesia Militans“ gondolatát fejezi ki, áttér a kupolás rendszerre, amely a lelkek Krisztus országa utáni vágyakozásának szimbóluma és egyben megtestesítése annak a gondolatnak, hogy Kelet a keresztény eszmével egyesülve, a sajátos bizánci művészetet alakította ki. Hogy ennek a művészetnek kialakulásától fénykorán át dekadenciájáig való fejlődését nem tudjuk lépésről-lépésre követni és megfigyelni, annak okát Monsignore Luttor abban találta meg, hogy a bizánci művészet fénykora és gyors dekadenciája (VII. század) között hiányzanak a nyugati művészetekben mindig megtalálható átmeneti stílusjegyek.

(Róma)

dr. Wolt Rózsi

Az Országos Magyar Régészeti Társulat Évkönyve, II. évf. Szerk. Gerevich Tibor. Bpest, 1927, 8° 401 + XX l. – A 226. lapon írja Gerevich Tibor: „A modern műtörténet módszere nem elégszik meg se a külső történeti adatokkal, se a műalkotások pusztán formai vizsgálatával. Mélyebben keresi a művészet életgyökerét, bonyolultabb problémákat állít, s ha kutatásai közben föl is jegyzi a történelem adatait, ha laboratóriumi munkájában segédeszköz gyanánt használja is a morfológiai analízis mikroszkópját: csak azért teszi, hogy az így nyert adatokból következtetést vonjon. Ma már fölszabadította magát a történeti rekonstrukcióban a csupán elképzelésre, logikai konstrukcióra utalt történettudománynak és a szellem nélküli anyagot vizsgáló természettudománynak módszerei hatása alól. Kutatja a történeti körülmények és a műalkotások összefüggését, kutatja a formák művészi kialakulását, de a formák mögött a formáló lelket is keresi, a művész lelkét, ihletének forrását s vizsgálja a lelki és szellemi, művészi és technikai megvalósulási folyamat egymásutánját, melyben a műalkotás megfogamzik és létrejön“.

Revue d'histoire ecclésiastique, Louvain, 1928. évf. – A 777–8. lapon elismerő ismertetés Faludi János diszertációjáról (André Dudith et les humanistes français, Szeged, Études Françaises, 1927), valamint Tóth László egyháztörténeti kutatásairól (Die Promulgation des Jubileumsablasses in Ungarn im Jahre 1776, Bp. 1928) ... Ez a példa is mutatja, hogy a magyar tudomány eredményeiről mindjárt tudomást vesznek a külföldi szakkörök, mihelyt idegen nyelven is publikálunk.